

STORTINGET

Representantforslag 139 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Rigmor Aasrud, Arild Grande, Elise Bjørnebekk-Waagen og Lise Christoffersen

Dokument 8:139 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rigmor Aasrud, Arild Grande, Elise Bjørnebekk-Waagen og Lise Christoffersen om likestilling mellom ektepar, registrerte partnere og samboere når det gjelder etterlatte- og ektefellerettigheter i offentlige og private tjenstepensjoner

Til Stortinget

Bakgrunn

Samboerskap er en legal og vanlig samlivsform, men fortsatt er det slik at samboere ikke har samme rettigheter til etterlatte-/ektefellepensjon som ektepar/registrerte partnere i offentlige og private tjenstepensjonsordninger, ikke engang ved langvarige samboerskap med felles barn.

I henhold til foretakspensjonsloven kan samboere likestilles med ektepar/registrerte partnere i privat sektor, men det er ikke et krav, og i mange tilfeller er det ikke slik. I offentlige tjenstepensjonsordninger har samboere uansett ikke rett til ektefellepensjon.

Allerede i 1994, under Gro Harlem Brundtlands tredje regjering, ble visse grupper samboere likestilt med ektepar i folketrygdloven. Heller ikke denne endringen omfattet alle samboere. Den omfatter imidlertid to ugifte personer som lever sammen (samboerpar), dersom paret har eller har hatt felles barn, eller tidligere har vært gift med hverandre. Dette er 26 år siden, men tilsvarende (begrenset) likestilling er fortsatt ikke gjort i offentlige og private tjenstepensjonsordninger. I offentlige ordninger er kravet at man må ha vært gift minst ett år eller mer, med noen muligheter for unntak.

Kravet om ekteskap/registrert partnerskap gjelder imidlertid bare for den tiden man har vært gift/registrert partner. Forutgående samboerskap teller ikke med. Det står videre uttrykkelig i loven at samboere ikke har rett til ektefellepensjon, uansett om man har levd i et langvarig samboerskap, og heller ikke om man har felles barn.

Forslagsstillerne viser til at dette er et gammeldags regelverk, som ikke har fulgt med den alminnelige samfunnsutviklingen når det gjelder samlivsformer. Som hovedregel er det den enkeltes eget ansvar å forsikre seg om at en selv og sine er dekket ved dødsfall, men det er samtidig lett å forstå at den enkelte tror at man som samboer, og i tillegg med felles barn, er omfattet av samme regler som gifte. Forslagsstillerne ser ingen god begrunnelse for at slik likestilling ikke er opprettet for lenge siden, med tanke på at det er 26 år siden en tilnærmet likestilling ble gjennomført i folketrygdloven.

Forslagsstillerne viser til at denne problemstillingen er reist ved en rekke anledninger, sist ved en sak i NRK 14. juni 2020, der far til to barn på seks og åtte år plutselig og uventet dør etter ti års samboerskap med barnas mor, men uten at mor har rett til ektefellepensjon fra Statens pensjonskasse.

Forslagsstillerne viser til at Statens pensjonskasse selv har reist spørsmålet om det urimelige i dagens regelverk overfor Arbeids- og sosialdepartementet ved flere anledninger, uten at det har ført til endringer. Det vises i tillegg til Dokument nr. 15:639 (2013–2014) fra Arbeiderpartiet og Dokument nr. 15:503 (2013–2014) fra Sosialistisk Venstreparti, der daværende statsråd Eriksen i regjeringen Solberg varslet full gjennomgang av saken, uten at det noen gang førte til sak til Stortinget.

Forslagsstillerne viser også til Dokument 8:137 S (2014–2015), Representantforslag fra stortingsrepresen-

tantene Arild Grande, Lise Christoffersen, Dag Terje Andersen, Anette Trettebergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om utredning av en endring i regelen for enke-/enkemannspensjon under kap. 7 i lov om Statens pensjonskasse knyttet til samboeres rettigheter, som kun fikk støtte fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne og ble nedstemt av Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslagsstillerne viser til debatten i Stortinget 7. desember 2015, og at regjeringen på dette tidspunktet allerede hadde bestemt seg for å ikke oppfylle løftene sine om en gjennomgang av regelverket i tjenstepensjonsordningene for å fjerne den urettferdige forskjellsbehandlingen mellom gift/registrerte partnere og samboere.

Forslagsstillerne viser videre til NOU 2017:3 «Folketrygdens ytelser til etterlatte – forslag til reform», som ble sendt på høring i 2017, med forslag om at det ikke lenger skal ytes etterlattepensjon til personer under 67 år. Forslagsstillerne viser til at det foreløpig ikke er fremmet slik sak for Stortinget. I mellomtiden mener forslagsstillerne at det uansett må gjelde likestilling mellom ektepar/registrerte partnere og samboere når det gjelder etterlatterettigheter i folketrygden og i private

og offentlige tjenstepensjonsordninger. Et minstekrav må være at det er sammenfallende regler mellom arveloven og lovverket som gjelder folketrygden og offentlige og private tjenstepensjonsordninger.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring i reglene for etterlatte-/ektefellepensjon i de lovbestemte tjenstepensjonsordningene og i foretakspensjonsloven, slik at samboere som har arverett i henhold til arvelovens kap. IIIA, likestilles med ektefeller når det gjelder rett til etterlatte-/ektefellepensjon.
2. Stortinget ber regjeringen samtidig fremme forslag til endringer i folketrygdlovens bestemmelser, dersom det er nødvendig for at folketrygdloven skal være i samsvar med arvelovens bestemmelser om ektefeller og samboere.

18. juni 2020

Rigmor Aasrud

Arild Grande

Elise Bjørnebekk-Waagen

Lise Christoffersen